

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

18. maj 2022

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 321 (Alm. del) af 12. maj 2022

Spørgsmål

Vil ministeren oversende talepapir fra lukket samråd den 12. maj 2022 om Økonomisk Redegørelse maj 2022, jf. FIU alm. del - samrådsspørgsmål V.

Svar

Nedenfor fremgår talepapiret fra samrådet. Det bemærkes, at det talte ord gælder.

Med venlig hilsen

Nicolai Wammen
Finansminister

DET TALTE ORD GÆLDER

Tak fordi jeg i dag må komme og redegøre for Økonomisk Redegørelse.

Der er sket meget, siden vi sidst havde et samråd om en Økonomisk Redegørelse i august. Dengang var det med budskabet om, at dansk økonomi var på vej ind i en højkonjunktur.

I december, hvor jeg desværre var forhindret, skabte spredningen af den dengang nye, bekymrende virusvariant omikron fornyet usikkerhed. Alligevel kom vi ud af 2021 i et særdeles højt tempo og med gode forudsætninger for fortsat vækst.

Situationen ændrede sig drastisk den 24. februar med Ruslands aggressive invasion af Ukraine. Invasionen af Ukraine har de største konsekvenser for de ukrainere, som må blive tilbage og kæmpe eller flygte fra deres hjemland.

Krigen i Ukraine kan også mærkes i hele verdens økonomi, også i Danmarks. Energipriserne er steget fra et allerede højt niveau, og i marts var inflationen steget til det højeste niveau i mere end 35 år.

Mange husholdninger mærker, at priserne stiger, ligesom lønmodtagerne over en bred kam vil blive påvirket igennem mere usikre jobudsigter som følge af krigens afmattende virkning.

Dansk økonomi har imidlertid et stærkt udgangspunkt. Beskæftigelsen er rekordhøj, og ledigheden er den laveste i 13 år.

Selvom vi må forvente en opbremsning i dansk økonomi i løbet af i år, vil aktivitetsniveauet fortsat være højt. På trods af usikkerhed og øget inflation, er jeg glad for at kunne sige i dag, at Danmark fortsat befinder sig i et opsving med høj beskæftigelse og lav ledighed.

Og med det vil jeg præsentere et par nøgletal fra dagens Økonomisk Redegørelse.

For at begynde med BNP kan vi som sagt se, at dansk økonomi afsluttede 2021 i meget højt tempo. I forhold til andre lande gennemgik Danmark et mindre tilbageslag under pandemien og en hurtigere fremgang efterfølgende.

Det vidner grundlæggende om stor robusthed og tilpasningsdygtighed samt en vellykket sundhedsmæssig og økonomisk krisehåndtering i Danmark.

Den økonomiske udvikling vurderes kun kortvarigt at have været påvirket af spredningen af den nye, smitsomme virusvariant omikron.

Derimod vil Ruslands invasion af Ukraine uundgåeligt have konsekvenser, der vil forplante sig i verdensøkonomien og lægge en dæmper på aktivitetsfremgangen herhjemme.

Den direkte effekt af lavere eksport til Rusland og Ukraine vil formentlig være begrænset, da disse lande kun aftager en lille del af dansk eksport. Men der vil også være en påvirkning gennem lavere eksport til lande, der er mere udsat for udviklingen i Rusland og Ukraine.

Den største og mest direkte påvirkning af dansk økonomi vil dog finde sted gennem højere priser på energi og andre råvarer. Højere priser svækker husholdningernes købekraft og øger virksomhedernes omkostninger.

Det vil også påvirke den danske eksport som følge af lavere vækst på eksportmarkederne.

På den baggrund ventes der i løbet af 2022 en opbremsning i aktivitetsfremgangen. Den høje vækst i slutningen af 2021 betyder dog, at året 2022 indledes med en markant højere aktivitet, end hvad vi så i 2021 som helhed.

Nulvækst gennem 2022 vil i sig selv give anledning til en stigning i BNP fra 2021 til 2022 på 3,5 pct. Opbremsningen ventes kun at blive midlertidig: Vi forventer, at BNP igen vil være stigende fra senere på året.

Forventningen er altså fortsat, at vi vil opleve pæn økonomisk fremgang over de kommende to år. I prognosen vokser BNP med 3,4 procent i 2022 og 1,9 procent i 2023.

Det vil også give anledning til fremgang i beskæftigelsen, som skønnes at stige med 85.000 personer i løbet af de kommende to år.

Som for den økonomiske aktivitet generelt gælder det, at meget af denne beskæftigelsesfremgang allerede har fundet sted i sidste halvdel af 2021, men grundlaget for fortsat fremgang i dansk økonomi er til stede.

Lige nu oplever vi dog også den højeste inflation siden 80'erne. Årsagerne er i høj grad fælles for mange lande i Europa, og inflationen i Europa er høj – i flere lande også noget højere end i Danmark.

Det er altså en udvikling udefra, som vi ikke selv er herre over, og det er noget, vi nødvendigvis må indrette os efter.

Prisstigningerne øger husholdningernes udgifter, især til forbrug, som det kan være svært at skifte bort fra, fx opvarmning af bolig.

De forholdsvis gode udsigter for dansk økonomi på trods af inflation og usikkerhed hænger sammen med, at danske husholdninger er velpolstrede.

Mange er således i besiddelse af en reserve, der kan tæres på for at opretholde forbruget i en periode med store prisstigninger og økonomisk usikkerhed.

Under coronapandemien har husholdningerne akkumuleret en ekstra stødpude på ca. 100 mia. kr. Husholdningernes økonomi understøttes også af, at beskæftigelsen er steget til det højeste niveau nogensinde.

Ikke desto mindre er der nogle husholdninger, som ikke har mange frie midler til rådighed. Det er dem, regeringen ønsker at hjælpe igennem den kommende tid, og vi har derfor foreslået at hjælpe de pensionister, som har mindst.

Det er samtidig vigtigt at understrege, at regeringen bevidst vælger målrettet at støtte dem, der er under det hårdeste pres.

Det ville nemlig ikke være ansvarligt at kompensere danskerne over en bred kam. Det ville kun føre til endnu højere inflation. Men vi kan give målrettet og midlertidig hjælp til dem, der er hårdest ramt af prisstigninger.

Samtidig er vi klar til at modgå udgifterne med tilsvarende justeringer af de offentlige investeringer i 2022-23. Det er økonomisk ansvarligt, og betyder, at inflationspresset samlet set vil blive dæmpet lidt over de kommende to år.

Regeringen mener, at vi på den måde rammer den rette balance. Vi ønsker at hjælpe de danskere, der er hårdest ramt af prisstigningerne. Men vi kompenserer ikke alle danskere for den høje inflation. Det vil være meget dyrt og bare skubbe yderligere på inflationen.

Der er nemlig stort pres på økonomiens ledige ressourcer for tiden. Den rapporterede mangel på arbejdskraft er stor på tværs af brancher.

Et stramt arbejdsmarked og rekrutteringsvanskeligheder synes indtil videre ikke bredt at have sat sig i lønningerne, men i kombination med høj inflation vil dette kunne ske. Hvis vi kompensere danskerne for bredt – fx med brede skattelettelser – øger det risikoen for en skadelig løn-pris-spiral.

Det vil føre til endnu højere inflation – til størst skade for dem, der er mest trængt i privatøkonomien. Det er det pres, som regeringen ikke vil bidrage unødigt til.

Risikoen for en løn-pris-spiral mindskes dog af, at inflationsforventningerne fortsat er velforankrede. Ifølge markedsforventninger vil energipriserne falde igen.

Det prispres, som forstyrrelser i de globale forsyningskæder giver anledning til, må også efterhånden antages at forsvinde.

Centralbankerne er i øvrigt i færd med at stramme pengepolitikken for at sikre, at inflationen bringes tilbage til målsætningen omkring 2 pct. I prognosen ventes inflationen derfor samlet set at falde fra et højt niveau på godt 5 pct. i 2022 til knap 2 pct. i 2023.

Samtidig vil jeg gerne understrege, at de tiltag, der er taget i lyset af krigen i Ukraine, kun har en mindre effekt på den samlede finanspolitikts aktivitetsvirkning. I 2022 strammes finanspolitikken med ca. 1½ pct. af BNP målt i forhold til 2021.

Den strukturelle saldo skønnes til -0,1 procent af BNP i både 2022 og 2023. På trods af nye udgifter i lyset af krigen af Ukraine er der med andre ord fortsat god afstand til budgetlovens underskudsgrænse, både den hidtidige på ½ procent af BNP, og den nye på 1 procent af BNP. Der er styr på de offentlige finanser i Danmark.

Den stærke fremgang i økonomien i 2021 bidrog i øvrigt til et væsentligt offentligt overskud. Samlet set er de danske offentlige finanser kommet godt igennem coronakrisen.

I år og til næste år skønnes også offentlige overskud – og med fortsat fremgang i økonomien skønnes ØMU-gælden nedbragt til ca. 33 pct. ved udgangen af 2023, altså lidt under niveauet fra før coronakrisen.

Samtidig har den offentlige sektor en nettoformue – dvs. aktiverne er større end gælden. Nettoformuen skønnes at ligge stabilt på omkring 11 pct. af BNP i år og til næste år. Der er derfor høj tillid til de offentlige finanser, og Danmark har den højst mulige internationale kreditvurdering.

Til slut vil jeg sige, at vi ikke kan undgå at mærke konsekvenserne af krigen i Ukraine. Nogle bliver hårdere ramt end andre. Det er de hårdest ramte, vi skal hjælpe.

Coronapandemien har understreget, at den rigtige politik gør en stor forskel. Danmark kom bedre igennem end de fleste andre lande, og de beslutninger, som vi træffer nu, vil også være afgørende for, at dansk økonomi fortsat vil stå stærkt.

Tak for ordet.